

Prečo a ako založiť sociálny podnik?

Referát pre integráciu sociálne vylúčené komunity
Košice, 15. 9. 2019

Ciele a poslanie sociálneho podniku

- nová stratégia sociálnej pomoci,
- rozvíja sociálny kapitál (sociálny kapitál je súhrn vzťahov, ktoré robíme pre človeka),
- rieši sociálne problémy vlastnou ekonomickou a hospodárskou aktivitou,
- plní verejný alebo komunitný záujem,
- dosahuje pozitívny sociálny vplyv.

Čo poskytuje sociálny podnik?

Sociálny podnik poskytuje zákonom vymedzené spoločensky prospešné služby:

- zdravotná starostlivosť,
- sociálna pomoc a humanitárna starostlivosť,
- vytváranie, rozvoj, ochrana, obnova, prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt,
- ochrana ľudských práv a základných slobôd,
- vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnú kultúru,
- realizuje výskum, vývoj, vedecko-technické a informačné služby,
- tvorí a chráni životné prostredie vrátane ochrany zdravia,
- poskytuje služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
- zabezpečuje bývanie, správu, údržbu a obnovu bytového fondu.

Právna forma sociálnych podnikov

- občianske združenie,
- nadácia,
- neinvestičný fond,
- nezisková organizácia,
- účelové zariadenie cirkvi,
- obchodná spoločnosť,
- družstvo,
- fyzická osoba – podnikateľ.

Zamestnanci sociálneho podniku

Zamestnáva (o. i. bližšie pozri zákon):

- Znevýhodnené osoby**, ktorými podľa § 2 ods. 5 sú napr.: invalidné osoby, osoby mladšie ako 26 rokov (bez predchádzajúceho zamestnania), osoby staršie ako 50 rokov, ktoré sú v evidencii nezamestnaných dlhšie ako 12 mesiacov, osamelé osoby, osoby s nižším ako stredným odborným vzdelaním, osoby s trvalým bydliskom v najmenej rozvinutom okrese...
- Zraniteľné osoby**, ktorými podľa § 2 ods. 6 sú: o. i. prijímateľ sociálnej služby, FO v nepriaznivej sociálnej situácii, osoby po návrate z výkonu trestu...

Rozdiel medzi sociálnym podnikom a bežným podnikateľským subjektom?

- hlavný cieľ sociálneho podniku nie je zisk, ale plnenie verejného alebo komunitného záujmu,
- z dosiahnutého zisku sociálny podnik reinvestuje viac ako 50 %, možnosť reinvestície zisku vo výške 100 % sa označuje ako tzv. zlatý štandard,
- zamestnáva aj znevýhodnených aj zraniteľných občanov,
- Sociálny podnik má zriadený poradný výbor alebo demokratickú správu (bližšie nižšie).

Poradný výbor

Poradný výbor:

- má minimálne troch členov,
- členom môže byť len zainteresovaná osoba, (väčšina členov musí byť priamo zainteresovaná osoba)
- Zasadá minimálne raz za dva mesiace s povinnosťou spísať zápisnicu.

Priamo zainteresovaná osoba:

- zamestnanec príslušného sociálneho podniku,
- spotrebiteľ tovaru alebo služby, ktoré vyrába, dodáva, poskytuje alebo distribuuje príslušný sociálny podnik,
- obyvateľ obce, kde je prevádzka sociálneho podniku
- FO, ktorá v predchádzajúcich 12 po sebe nasledujúcich mesiacoch vykonala dobrovoľnícku činnosť min. 150 hodín.

Demokratická správa

- Zriaďuje sa pri družstvách, občianskych združeníach (platí pravidlo, že jeden člen má jeden hlas)
- V obchodných spoločnostiach (väčšina zamestnancov vlastní podiel obchodnej spoločnosti, väčšinu majiteľov podielov tvoria zamestnanci. Pri hlasovaní každý majiteľ má jeden hlas bez ohľadu na výšku svojho podielu.
- Pri neziskových organizáciách, nadáciách alebo účelových zariadeniach cirkvi je povinnosť zakotviť do štatútu, nadačnej listiny alebo stanov, že valné zhromaždenie má právo voliť správnu radu, zamestnanci majú väčšinu hlasov na VZ, kde každý oprávnený má jeden hlas.

Typy sociálneho podniku

- 1. Integračný sociálny podnik** na podporu – zamestnáva o. i. znevýhodnené alebo zraniteľné osoby. Zákon určuje ich % podiel na celkovom počte zamestnancov sociálneho podniku.
- 2. Sociálny podnik bývania** dosahuje MERATEĽNÝ pozitívny sociálny vplyv, ktorým je zabezpečovanie spoločensky prospešného nájomného bývania.
- 3. Iný registrovaný sociálny podnik**, ktorý dosahuje väčší pozitívny sociálny vplyv ako podnikateľ, ktorý obdobnú činnosť vykonáva na účel dosiahnutia zisku.

Integračný podnik

- je verejnoprospešný podnik,
- pozitívny sociálny vplyv je **podpora zamestnanosti** zamestnaním znevýhodnených alebo zraniteľných osôb,
- pozitívny sociálny vplyv sa meria **percentom zamestnaných znevýhodnených, zraniteľných osôb z celkového počtu zamestnancov a to:**
 - a) najmenej 30% znevýhodnených osôb z celkového počtu zamestnancov,
 - b) najmenej 30% zraniteľných osôb z celkového počtu zamestnancov,
 - c) najmenej 40% znevýhodnených a zraniteľných osôb z celkového počtu zamestnancov .

Sociálny podnik bývanie

- verejnoprospešný podnik, v ktorom obec alebo VÚC **nemá** väčšinový podiel,
- pozitívny sociálny vplyv je **zabezpečovanie spoločensky prospešného bývania**: poskytovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu prostredníctvom výstavby, prestavby alebo obstarania bytov na účely ich nájmu oprávneným osobám alebo prostredníctvom nájmu bytov týmto FO,
- spoločensky prospešné nájomné bývanie je sociálnou službou všeobecného záujmu podľa osobitných predpisov,
- pozitívny sociálny vplyv je dosiahnutý, ak sociálny podnik bývania **prenajíma najmenej 70% bytov**, ktoré vlastní, za nájomné zodpovedajúce nákladom na byt, pričom **30 rokov** nie je možné predať nehnuteľnosť.

Iný (všeobecný) podnik

Napíňa **ktorúkoľvek zo spoločensky prospešných služieb**, ktoré zákon v § 2 ods. 4 Zákona č. 112/2018 vymedzuje nasledovne:

- zdravotná starostlivosť,
- sociálna pomoc a humanitárna starostlivosť,
- vytváranie, rozvoj, ochrana, obnova, prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt,
- ochrana ľudských práv a základných slobôd,
- vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnú kultúru,
- realizuje výskum, vývoj, vedecko-technické a informačné služby,
- tvorí a chráni životné prostredie vrátane ochrany zdravia,
- poskytuje služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
- zabezpečuje bývanie, správu, údržbu a obnovu bytového fondu.

Priama podpora

- investičná pomoc** na účel podpory investície alebo prípravu projektu investície a poradenských služieb súvisiacich s touto prípravou.
- kompensačná pomoc** na zníženú produktivitu zamestnancov,
- kompensačný príspevok** – podľa § 53 písm. f) a g) Zákona č. 5/2004 Z. z. Zákon o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Nepriama podpora

- Podpora dopytu servisnými poukážkami,
- verejné obstarávanie cez uplatňovanie sociálneho hľadiska a vyhradenými zákazkami,
- daňové opatrenia: DPH vo výške 10 %.

Servisné poukážky

- nepriama forma podpory dopytu,
- je cenný papier,
- používa sa **na platbu** za službu starostlivosť o domácnosť a záhradu, ktorú dodá sociálny podnik napr. bežné upratovanie, kosenie, orez stromov, príprava palivového dreva,
- Použitie ako platobného prostriedku odkázanými alebo inými ako odkázanými osobami (Odkázanou osobou je FO, ktorá má právoplatné rozhodnutie o odkázanosti podľa Zákona č. 448/2008 Zb.

Kroky k sociálnemu podniku

Východisková situácia: Ide o vstupnú analýzu podmienok, pomenovanie a formuláciu konkrétnych problémov, ktoré bránia rozvoju. Pri východiskách zbierame informácie o tom: Čo všetko máme? Čo nás odlišuje od ostatných? Ako sa prejavuje naša výnimočnosť? Budú nás vedieť ľahko kopírovať?

Audit zdrojov: prírodné, ľudské, priestorové vybavenie, technické a technologické zdroje, vlastníctvo pozemkov...

Vízia: Čo chceme dosiahnuť? Ako by mal byť vnímaný podnik o 5 rokov? Ktorým smerom sa bude posúvať?

Kroky k sociálnemu podniku

SWOT analýza zostavená z vízie podniku na minimálne 5 rokov:
(silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia):

SILNÉ stránky: Čím disponujem a čo mám? Čo nám napomáha pri dosahovaní cieľa?

PRÍLEŽITOSTI: Aké vonkajšie príležitosti pomôžu na priblíženie sa k vízii (napr. EU fondy, VÚC, technológie...)

OHROZENIE: Aké vonkajšie činitele môžu vplývať na víziu?

HROZBY: Čo môže skomplikovať činnosť sociálneho podniku?

Kroky k sociálnemu podniku

-Prehľad cieľov a úloh podniku v oblastiach podnikania, časový harmonogram realizácie jednotlivých úloh / SMART

Všeobecné sú napríklad: poskytnutie pracovných príležitostí, podpora ľudí so znevýhodnením, podpora obcí a lokálnych komunit, ochrana životného prostredia, podpora marginalizovaných skupín. Tieto ciele je potrebné špecifikovať, aby boli merateľné, aktualizovateľné, reálne a časovo zadané.

Kroky k sociálnemu podniku

-Personálne zabezpečenie podniku: Kto to bude riešiť? Má na to všetky predpoklady? Zvládne tento proces sám? Bude potrebovať konzultanta? Môže to urobiť v požadovanom časovom horizonte? Koho ešte bude potrebovať?

-Finančný plán podniku: znamená vytvorenie podnikateľského plánu, ktorý dáva odpoveď na otázky ako bude fungovať firma v číselnom vyjadrení. Ako sa budú vytvárať zdroje podniku? Čo bude jej hlavným artiklom? Aké budú vstupy? Čo všetko potrebuje na výrobu alebo dodávku? Kto bude jeho dodávateľom? Komu bude predávať? Ako bude oslovovať kupujúcich? Čo sa stane, ak jeden nosný produkt/služba vypadne?

Kroky k sociálnemu podniku

-Nástroje riadenia a hodnotenia: Aký manažment volím? Kto sa bude podieľať na riadení? Koľkostupňové riadenie bude najvhodnejšie? Ako bude riešený poradný výbor? Ako sa bude hodnotiť kvalita dodaného tovaru alebo služieb? Kto to bude hodnotiť? Ako často sa bude vykonávať hodnotenie?

-Podnikateľské prostredie: Kto poskytuje rovnaké alebo podobné produkty ako ja? Čo poskytuje navyše konkurencia v porovnaní s nami? Odkedy funguje na trhu? Ako určuje cenu? Komu predáva? Čím sa líši od ostatných firiem pôsobiacich na trhu?

Čo požaduje zákon ako podklad k registrácii?

Vypracovaný podnikateľský plán: Za každú vykonávanú činnosť osobitný prehľad, kde sa kalkuluje so všetkými vstupmi potrebnými na výkon činnosti (napr. priestory, pracovníci, vstupný materiál, náklady na prevádzku, mzdové náklady, jednotková cena....). Znamená to určenie celého procesu od výroby až po predaj. Pokiaľ by firma chcela riešiť niekoľko činností, takýto prehľad sa má spracovať za každú jednu činnosť osobitne.

Opis zapájania zainteresovaných osôb prostredníctvom poradenského výboru alebo demokratickej správy (zákon presne vymedzuje spôsob a fungovanie takého orgánu).

Podklady na registráciu

Pripravený základný dokument so zameraním: na opis hlavného cieľa, spôsob merania pozitívneho sociálneho vplyvu, predmet hospodárskej činnosti, opis akým spôsobom tovary alebo služby, ktoré žiadateľ vyrába a distribuuje, prispievajú k dosahovaniu pozitívneho sociálneho vplyvu, záväzok žiadateľa využívať viac ako 50 % zisku, skúma sa sídlo a miesto podnikania, dôveryhodnosť, bezúhonnosť, nelegálne zamestnávania (v období troch rokov pred podaním žiadosti o priznanie štatútu), vyhlásenie konkurzu na majetok, v minulosti zrušený štatút sociálneho podniku.

Súčasťou podkladov na registráciu je aj **internetová žiadosť** o registráciu sociálneho podniku a podklady pre výpis z registra trestov.

Prečo sociálny podnik?

- využíva miestne zdroje (využitie starých budov, lesy, prírodné bohatstvo....),
- súčasť rozvoja obce (zamestnanci si sami hľadajú prácu v dedine),
- zlacnenie a skvalitnenie miestnych služieb,
- rozvoj (aj) miestnymi občanmi,
- pomoc pri obecných a komunitných akciách,

Prečo sociálny podnik?

- štartovanie a zlepšovanie podnikateľského prostredia (najlepšie je využiť trhovú medzeru),
- pomoc pri získavaní pracovných návykov, odkrývanie skutočných pracovných zručností,
- zabezpečenie sociálneho programu: „Dávame ľuďom do ruky chlieb“,
- miestny zamestnanec „vždy po ruke“ – pohotovostní pracovníci sú k dispozícii aj v prípade havarijnej situácie,
- interpersonálny prameň návrhov: sú súčasťou dediny a diania v dedine.

Akú podporu Vám poskytne KSK pri sociálnom podnikaní?

- poradenstvo pri hľadaní optimálneho riešenia rozvoja obce s využitím nástrojov sociálnej ekonomiky,
- pomoc pri príprave podkladov na sociálne podnikanie,
- podpora pri etablovaní sociálneho podniku vrátane komplexného podnikateľského zámeru za plánované činnosti,
- vzájomné prepájanie a sieťovanie viacerých záujemcov o riešenie rovnakého problému,
- poradenstvo šité na mieru po registrácii sociálneho podniku.

Postup pri registrácii sociálneho podniku

- Žiadosť** podľa formulára Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny
<https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/socialna-ekonomika/ziadost-statut-soc-podnik.html>
- Základný dokument:** (presný zoznam podkladov je taxatívne vymedzený v zákone)
- Priznanie štatútu** – postupnosť krokov (o priznaní sa nevyhotovuje záznam).

<https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/socialna-ekonomika/priznanie-statutu-registrovaneho-socialneho-podniku.html>

Kto pomôže pri sociálnom podnikaní?

Košický samosprávny kraj

Referát pre integráciu sociálne vylúčených komunit

**Kontakt: Námestie Maratónu mieru 1, kancelária 118,
telefón: 055/72 68 297; 055/72 68 299**

**Eleonóra Veresová, eleonora.veresova@vucke.sk,
0918766294**

Ladislav Ontko, ladislav.ontko@vucke.sk

Maroš Kováč, maros.kovac@vucke.sk

Eva Štefanová, eva.stefanova@vucke.sk